

LES ARTS PLÀSTIQUES A LA PRESÓ

Escriure o parlar de presons sempre comporta una càrrega emocional. Afecta a molta gent: familiars, treballadors, presos i víctimes, d'una forma més genèrica, a tota la societat. Sovint, per seguretat i estètica, aquests edificis estan allunyats de les ciutats, lluny de la mirada de la societat. Gairebé mai són notícia, només per fets puntuals i, habitualment, dolents.

La seva necessitat és evident, la qüestió és la seva funció i posada en pràctica. Els funcionaris de seguretat, els educadors socials, els psicòlegs... han de mantenir la il·lusió i la motivació pel dia a dia. Però són els polítics i la societat els que han d'ajudar a assolir completament la funció principal que han de tenir les presons: la integració en la societat.

La complexitat de la problemàtica social que fa necessària l'existència de les presons compren massa problemàtiques: psicopatia, personalitats antisocials, drogodependència, desigualtats socials, delinqüència comú, etc.. Totes elles necessitarien d'un tractament més diferenciat i efectiu per assolir resultats positius que motivin a treballadors i interns, i en definitiva a tota la societat.

Dins d'aquestes quatre parets hi ha de tot, són ciutats a petita escala. L'arribada als centres pot ser per diferents motius: delictes majors o menors provocats per la desigualtat social, la psicopatologia, l'ambició, l'enveja, etc. coses que no podem oblidar quan estem a dintre. Molts d'ells són addictes a substàncies, provenen de famílies desestructurades, no han tingut una educació de qualitat i, normalment, no disposen de recursos familiars ni socials per funcionar dins el sistema.

En una societat moderna, amb la declaració dels drets humans vigent, no hem d'oblidar que els interns són persones i que val la pena seguir treballant per millorar les condicions de vida dintre i fora de les presons.

La majoria de centres tenen diversos tallers: pintura, fusta, ceràmica, etc.. on els interns tenen l'oportunitat d'aprendre certes

habilitats artístiques. Per sobre de tot, poden expressar-se d'una manera a la qual no estan acostumats donat que la majoria mai ha agafat un pinzell o ha modelat un tros de fang.

Aquests espais artístics són beneficiosos en molts sentits. Molts dels interns es motiven per aprendre tècniques i habilitats. El fet de sentir que poden aprendre coses noves és positiu per a tothom. Aprendre a canviar és un aspecte bàsic en l'objectiu d'assolir la integració. Els tallers també són un espai d'evasió de la dura realitat que els envolta. Els dies passen més ràpid si poden anar al taller a pintar, dibuixar, tornejar, en definitiva, a expressar-se.

Al mòdul IV d'una presó, format per una representació d'interns de tots els estrats socials amb el denominador comú de la drogodependència, vaig dur a terme un taller de ceràmica. Va començar amb diverses dificultats logístiques i emocionals. Les primeres es varen resoldre per burocràcia i voluntat. Les segones van necessitar del temps que es necessita per establir vincles entre les persones. Després que alguns interns abandonessin el segon dia, la resta van respondre d'una manera incondicional. La motivació que tenien per aprendre i fer coses, els feia superar la impaciència de no veure un resultat immediat. Finalment, tot i que, amb inseguretat vers ells mateixos i una certa desconfiança, tots van creure en el procés. Van exercitar la paciència, la constància i, sobretot, el respecte vers els altres.

Comparteixo la idea de que aquests tallers artístics són un bon espai per treballar, no només l'escala de colors si no també, certs valors i actituds. Crear en aquest entorn tancat, compartir experiències amb els altres interns i elaborar objectes tangibles per regalar a familiars o amics, ajuda a enfortir l'autoestima, els vincles i les relacions interpersonals. En definitiva és una petita pràctica educativa per assolir habilitats socials bàsiques com la responsabilitat, el respecte i l'autonomia.

M. Pau Pascual Barraguer
Psicopedagoga EAP de Terrassa

